



Foto: Depositphotos

Čas je za tehnološki in inovacijski preboj

Slovenija je med močnimi inovacijskimi državami, a to še ni dovolj. Kaj moramo storiti za to, da se približamo najboljšim inovacijskim družbam?

Andreja Šalamun

»Slovenska podjetja so nedvomno inovativna – predvsem na področju procesov, polizdelkov in tudi končnih izdelkov,« je prepričana Simona Rataj z GZS. To po njeni oceni dokazuje tudi podatek nacionalnega statističnega urada, da so v letu 2014 v raziskave, razvoj in inovacije vložila 608,8 milijona evrov, hkrati pa vlagajo tudi v inovativno kulturo.

Statistični urad ugotavlja tudi, da se v Sloveniji z inovativno dejavnostjo ukvarja slabih 46 odstotkov podjetij. »Ta podjetja so uvedla nove ali bistveno izboljšane proizvode na trg, nove ali izboljšane postopke, uvedla so organizacijsko ali trženjsko inovacijo,« našteje.

»Ključno merilo za inovativnost so rezultati na trgu,« pa opozori dr. Peter Stanovnik z Inštituta za ekonomska raziskovanja (EIR). »Inovacija mora podjetju ali organizaciji prinašati denar,« doda.

Nekateri ogromno, drugi pa nič

Na drugo plat medalje opozarjata Stanovnik in dr. Barbara Bradač Hojnik z Ekonomsko-poslovne fakultete Univerze Maribor. »V Sloveniji najdemo tako visoko inovativna podjetja kot taka, ki področja inovativnosti sploh ne razvijajo,« pravi Bradač Hoj-

nikova. Ocenjuje, da je med inovativnimi več velikih podjetij, medtem ko je med malimi inovativnost manj prisotna. »Glede na to, da se v Sloveniji med inovacijska podjetja uvršča manj kot 50 odstotkov podjetij, je treba inovacijske aktivnosti načrtno spodbujati,« je prepričana Bradač Hojnikova, z njo pa se strinja tudi Simona Rataj. Da slovenska podjetja na področju inovativnosti precej zaostajajo za podjetji iz gospodarsko najbolj razvitih držav, opozarja tudi Stanovnik. »Na globalnem inovacijskem indeksu (GII 2016, INSEAD, Cornell University, WIPO) so naša podjetja uvrščena na 32. mesto na svetu, v evropskem merilu pa so nekoliko pod povprečjem EU28,« opozarja sogovornik.

Slovenija med močnimi inovatorji ...

Po raziskavi Evropskega sistema inovacijskih kazalnikov 2016, ki jo vsako leto pripravi Evropska komisija (European Innovation Scoreboard oz. Innovation Union Scoreboard), se Slovenija glede na sestavljen indeks inovacijske uspešnosti uvršča v drugo skupino držav, med tako imenovane »močne« inovatorje, in je torej tik pod povprečjem EU. »To potrjuje naša opažanja: slovenska podjetja so inovativna v

»Glede na to, da se v Sloveniji med inovacijska podjetja uvršča manj kot 50 odstotkov podjetij, je treba inovacijske aktivnosti načrtno spodbujati.«

Barbara Bradač Hojnik,
Ekonomsko-poslovna
fakulteta Univerze
Maribor



Foto: Ana Žemva Novak

GZS in IAS sta 7. septembra ministrici Maji Makovec Brenčič na konferenci Slovenija 5.0 predlagali nemški model kroženja doktorantov po koncu izobraževanja.

Direktorat za podjetništvo, konkurenčnost in tehnologijo je letos inovacijam namenil okoli 13 milijonov evrov.

V zadnjih letih se v Sloveniji kažejo pozitivni trendi na področju inovativnosti, predvsem v okviru rasti novih start-up podjetij ter podjetij v tuji ali mešani lasti.

proizvodnji boljših, cenejših, zanimivejših polproizvodov in proizvodov, za katere trg že obstaja,« pravi Simona Rataj. V tej skupini je na primer tudi soseda Avstrija, pa Združeno kraljestvo, Islandija ..., med najbolj inovativne države v Evropi pa se tudi letos uvrščajo Švica, Švedska, Danska, Finska, Nemčija in Nizozemska.

.. toda kriza je oklestila inovativnost

»Zaskrbljujoče je dejstvo, da je delež inovacijskih podjetij po letu 2012 upadel glede na pretekla tri leta,« pa opozarja Bradač Hojninkova in dodaja, da je to sicer logična posledica gospodarske krize. Takrat so namreč mnoga podjetja inovacijske dejavnosti označila kot nepotreben strošek in jih zato ukinila, posledica pa je manjša inovativnost. »Prav zato podjetja potrebujejo dodatno podporo, finančno in nefinančno, da bodo (znova) sposobna vzpostavljati inovacijske aktivnosti ter uspešno inovirati,« je prepričana profesorica.

Na Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo (MGRT) smo vprašali, koliko sredstev letno namenijo inovacijam in prek katerih ukrepov. »Zneska ne moremo navesti za celoten MGRT, lahko pa približno povemo za Direktorat za podjetništvo, konkurenčnost in tehnologijo (DPKT), ki je letos inovacijam namenil okoli 13 milijonov evrov,« so nam odgovorili. In sicer prek različnih projektov in ukrepov, kot so na primer Eurostars, Eureka, podporno in inovativno okolje ter vavčerji. »Prihodnji ukrepi se bodo večinoma izvajali prek strukturnih skladov iz finančne perspektive 2014 – 2020,« so še dodali na MGRT.

Kje so še drugi potenciali za inovativnost?

»Enega največjih potencialov za inoviranje predstavljajo okoljski izzivi, zahteve po prehodu v krožno gospodarstvo, socialni oziroma družbeni izzivi ter novi poslovni modeli, ki predstavljajo posebne izzive za podjetja zaradi razvijajočih se področij,« je prepričana Bradač Hojninkova.

»Seveda pa to ne pomeni, da v drugih dejavnostih inovativnost ni potrebna, je celo nujna, saj predstavlja osnovo za uspeh podjetij na trgu in za razvoj slovenskega gospodarstva,« opozarja Bradač Hojninkova. »Velik potencial za inovacije je v javnem sektorju, kjer so zaposleni slabo motivirani za nadpovprečne delovne rezultate, ter v manjših in srednjih podjetjih,« doda Stanovnik.

Start-upi kot novi inovatorji

Kaj je pri inovacijah v Sloveniji dobro in kaj slabo?

»Med dobre strani lahko štejemo predvsem kazalce, ki merijo vloške v inovacijske procese, med slabše pa »outpute«, to je rezultate inovacijskih procesov, kot so novi ali bistveno izboljšani izdelki in storitve, izvoz visoko-tehnoloških izdelkov, registrirani evropski patenti in blagovne znamke, izvoz storitev temelječih na znanju in prihodki od prodaje intelektualne lastnine,« našteje Stanovnik in dodaja, da se v zadnjih letih v Sloveniji kažejo pozitivni trendi na področju inovativnosti, predvsem v okviru »rasti novih start-up podjetij ter podjetij v tuji ali mešani lasti«.

Na MGRT ocenjujejo, da lahko v prihodnosti največ inovacij pričakujemo na področjih pametnih mest in skupnosti, pametnih zgradb in domov vključno z lesno verigo, na področju mreže za prehod v krožno gospodarstvo, trajnostne pridelave hrane in turizma, na področju tovarnih prihodnosti, pa tudi na področju zdravja in medicine, mobilnosti ter na področju razvoja materialov kot končnih produktov.

Eurostars 2017: Na voljo 800.000 evrov

V letu 2017 bo znotraj projekta Eurostars na voljo skupno 800.000 evrov. Kot pravijo na ministrstvu za infrastrukturo, gre za projekt, ki zagotavlja hiter način financiranja raziskav za inovativna mala in srednje velika podjetja (MSP). Prek ene vstopne točke na nacionalni ravni podjetjem ponuja dostop do nacionalnih in evropskih sredstev za raziskave. Postopek prijave je hiter, časovnica financiranja usklajena, rezultati pa hitri in tržišču lahko dostopni, pravijo na MzI.

Zaradi velikega interesa in porabe so na MzI iz prvotno predvidenih 600.000 evrov za prihodnje leto znesek povečali za dodatnih 200.000 evrov. Za letošnje leto se je razpis zaključil 15. septembra.

Izstopamo na področju človeških virov

Kot ugotavlja letošnja raziskava Evropske komisije, inovacijska dejavnost v Sloveniji počasi narašča, z manjšima padcema v letih 2013 in 2015. Relativna uspešnost Slovenije v EU se je iz 90 odstotkov leta 2008 zvišala na 93 odstotkov v letu 2015.

Kot pravi Simona Rataj, so po omenjeni raziskavi prednosti naše države predvsem mednarodne znanstvene so-objave, novi doktorski študentje in javno-zasebne objave. »Poleg tega je Slovenija napredovala pri človeških virih, odprtem, odličnem in privlačnem raziskovalnem sistemu, licencah in prihodkih od patentov iz tujine. Prednosti Slovenije so tudi podjetniške povezave in investicije podjetij v raziskave in inovacije,« še našteje Ratajeva.

Stanovnik pa dodaja, da »uspehi na področju začetne faze inovacijskega procesa dosegajo številni inovatorji v mednarodni konkurenci«. Prav tako mnogi mladi raziskovalci pobirajo nagrade na mednarodnih tekmovanjih.

Mnogi so nas prehiteli

A vendar imamo še veliko dela. »Na GII 2016 se Slovenija v okviru držav z relativno visokim BDP-jem ne uvršča slabo, pa vendar zaostaja za nekaterimi državami, ki so bile ob začetku tranzicije precej za

nami po inovativnosti, gospodarski razvitosti in konkurenčnosti,« našteje Stanovnik in kot primera navede Češko in Estonijo. Za slovenskimi podjetji po inovativnosti zaostajajo na primer Madžarska, Latvija, Litva, Slovaška, Bolgarija in Hrvaška.

»Razlogi za navedeni rang Slovenije z vidika inovativnosti so številni,« pravi Stanovnik. »Način privatizacije v preteklem obdobju, majhnost ekonomije, majhen delež neposrednih tujih investicij, razmeroma visok delež državnega lastništva v podjetjih, način korporacijskega upravljanja, usposobljenost menedžmenta, izobraženost in usposobljenost delovne sile ter usposobljenost na področju varstva intelektualne oziroma industrijske lastnine,« našteje.

Treba je spodbuditi vse ključne igralce

Ker se z vidika inovativnosti podjetij Slovenija nahaja pod evropskim povprečjem, je po Stanovnikovi oceni treba »angažirati oziroma motivirati vse ključne deležnike, torej državo, akademsko sfero, podjetja in nevladne organizacije, da bi povečali obseg in izboljšali strukturo tehnoloških in netehnoloških inovacij,« pravi Stanovnik. Toda kako? »S povezovanjem v domačih in mednarodnih grozdih, konzorcijih in mrežah,« odgovarja predstavnik raziskovalnega inštituta.

»Slovenija zaostaja za nekaterimi državami, ki so bile ob začetku tranzicije precej za nami po inovativnosti, gospodarski razvitosti in konkurenčnosti.«

Peter Stanovnik, EIR



PALICE



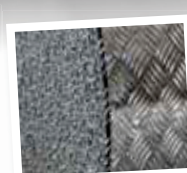
CEVI



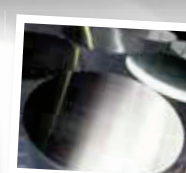
PROFILI



FOLIJE



PLOČEVINE



RONDELE



BARVANI TRAKOVI

impol
Aluminium Industry



»Ukinitvev Tehnološke agencije TIA je bila strateška napaka,« meni Peter Stanovnik, EIR.

Vzrok za po njegovi oceni premajhno inovativnost tiči v številnih menjavah vlad v zadnjih petih letih in posledično ukinjanju nekaterih organizacij.

»Ukinitvev Tehnološke agencije TIA je bila strateška napaka,« meni Stanovnik in doda, da potrebujemo, če želimo spodbuditi inovativnost, koordinirane ukrepe na strani vlade, torej predvsem gospodarskega ministrstva, Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport, Javne agencije za raziskovalno dejavnost in Javne agencije SPIRIT, ter posameznih javnih in zasebnih deležnikov – inštitucij, kot so univerze in visokošolske ustanove, univerzitetni in podjetniški inkubatorji, regionalne razvojne agencije in druge inštitucije v podjetniškem podpornem okolju.

Inovacije je treba spodbujati že v šolah

Prepričan je, da bo treba »glede na nezadovoljivo stanje na področju inovacijske in podjetniške kulture uvesti nekatere predmete iz tega področja v srednje šole in v univerzitetne programe«, veliko pa bo odvisno tudi od pravih ukrepov v podjetjih.

»Ključnega pomena je inovacijska klima v podjetjih, za katero je odgovoren menedžment, lastniki in tudi sindikati,« opozarja Stanovnik. Pojasni, da lahko govorimo o dveh vrstah upravljanja inovacij na ravni podjetja. Prva je profesionalno organizirana inovacijska dejavnost v okviru RR oddelkov (takih podjetij je v Sloveniji manj kot tisoč), pri drugi pa gre za spodbujanje množične inovacijske dejavnosti, v katero so vključeni vsi zaposleni.

Stavimo na strategijo pametne specializacije

Kot ključen dokument, na osnovi katerega bo Slovenija črpala kohezijska sredstva za povečevanje inovativnosti, Stanovnik navaja Strategijo pametne

Ne le izdelki, tudi izboljšave so inovacije

Kaj slovenska podjetja sploh pojmujejo kot inovacije? »V preteklosti so podjetja kot inovacije pojmovala predvsem nove ali spremenjene izdelke. Tovrstno pojmovanje pa se je v zadnjih letih precej razširilo in podjetja v praksi kot inovacije razumejo tudi izboljšave, novosti na drugih področjih, med katerimi so inovacije storitev, marketinške, upravljalvske, organizacijske, procesne, socialne inovacije, pa še kakšne bi lahko našteali,« pravi Barbara Bradač Hojnik. Pojasni, da je inovacija »vsaka dokazano koristna novost, torej takšna, ki jo trg sprejme in prinaša podjetju koristi. O inovacijah pa lahko govorimo v različnih kontekstih in ravneh, tako z vidika podjetja kot tudi z vidika trga. To torej pomeni, da je lahko nekaj inovacija za podjetje, hkrati pa za trg to ni inovacija, seveda pa je lahko tudi novost za podjetje in trg,« pove sogovornica.

specializacije 2015-2020, ki je bila z zamudo pripravljena v okviru Službe vlade za razvoj in evropsko kohezijsko politiko.

»Dokument povezuje več razvojnih politik, še posebej raziskovalno razvojno politiko, industrijsko in inovacijsko politiko, spodbujanje podjetništva, pa tudi dele sistema izobraževanja, politike razvoja podeželja, internacionalizacijo in drugo. »Glede na omejena sredstva – 460 milijonov evrov za petletno obdobje – je ključnega pomena upravljanje, spremljanje, vrednotenje in vodenje strategije,« pravi Stanovnik in doda, da bi bilo zaradi velikega pomena strategije za prestrukturiranje gospodarstva in glede na izkušnje v nekaterih drugih državah zaželeno, da je za izvajanje strategije neposredno zadolžen predsednik vlade ali minister za gospodarstvo.

Ključni ukrepi za inovacijski preboj

Na Gospodarski zbornici Slovenije (GZS) največji potencial za inovacije sicer vidijo v sodelovanju podjetij z raziskovalnimi organizacijami, kar bi omogočilo prenos znanja in tehnologij, pa tudi v večjem izkoriščanju intelektualne lastnine.

Če želimo doseči tehnološki in inovacijski preboj Slovenije, bi bilo treba sprejeti nekaj ključnih ukrepov, pravijo tudi na GZS, ki so skupaj z Inženirsko akademijo Slovenije (IAS) objavili pet ukrepov za tehnološki in inovacijski preboj Slovenije.

Prvi ukrep je model kroženja raziskovalcev med univerzami in gospodarstvom, ki ga poznajo v nekaterih drugih razvitih državah. Gre za to, da bi univerze odprli konkurenci: mladi morajo po doktoratu obvezno v industrijo, na tujo univerzo ali inštitut, povečati je treba izobraževanje in pretok doktorantov v gospodarstvo in obratno.



Glede na nezadovoljivo stanje na področju inovacijske in podjetniške kulture, uvesti nekatere predmete iz tega področja v srednje šole in v univerzitetne programe.

Drugi ukrep je reforma razpisanih tehniških (inženjskih) programov na vseh treh stopnjah v visokem šolstvu, kar pomeni, da bi vzpostavili verigo kakovostnega strokovnega izobraževanja od vajeniških, srednjih strokovnih do visoko-strokovnih šol. Iz univerz bi bilo po mnenju GZS in IAS treba izločiti visoko-strokovne šole in jih s samostojnimi fakultetami združiti v politehniko, gospodarstvo in država pa bi morala nabaviti ustrezno opremo zanje. Poleg tega bi bilo treba zmanjšati število univerzitetnih programov na vseh področjih.

Kot tretji ukrep na GZS in IAS navajajo več javnih sredstev za R&R, vendar s prestrukturiranjem znotraj javne porabe, ne pa z njihovim povečevanjem. Znova bi morali ustanoviti neodvisno tehnološko agencijo (TIA), prek katere bi s pomočjo javnih in zasebnih sredstev podpirali aplikativno-razvojne projekte.

Da bi spodbudili razvoj Slovenije, je treba zagotoviti tudi privlačnejše davčno in investicijsko okolje, pravijo na GZS in IAS. Potrebovali bi odločno davčno reformo, ki bi omogočila višje neto plače visoko strokovnega kadra, pa tudi dobro infrastrukturo, pravijo. Navsezadnje ne bo šlo niti brez digitalizacije gospodarstva, za kar bi potrebovali poseben program ukrepov in spodbud za pospešitev, še dodajajo. ^{gg}

Dan inovativnosti: 21. septembra na Brdu

Gospodarska zbornica Slovenije že polnih 20 let išče in nagraduje uspešne zgodbe inovativnih podjetij ter tistih njihovih zaposlenih, ki imajo močno izraženo inovativno žilico. V letošnjem letu projekt poteka v partnerstvu z Ministrstvom za gospodarski razvoj in tehnologijo ter Javno agencijo SPIRIT Slovenija. Skupaj osredotočamo naše napore v dobrobit inovacij slovenskih podjetij ter podporo pri njihovem nastopu na mednarodnih trgih. Dan Inovativnosti bo 21. septembra 2016 v Kongresnem centru Brdo. V okviru dneva bosta potekali 9. Konferenca o prenosu tehnologij ter 14. Podelitev priznanj najboljšim inovacijam na nacionalni ravni.

GZS je skupaj z Inženirsko akademijo Slovenije (IAS) objavila pet ukrepov za tehnološki in inovacijski preboj Slovenije.



Bosio
AICHELIN Group

